

C. Grupa zajęć do wyboru
Specjalność Psychologia sądowa

Nazwa przedmiotu kształcenia: Diagnoza penitencjarna sprawców przestępstw	
Forma zajęć:	Wykład Ćwiczenia
Cele kształcenia Wykład: C1 Pogłębienie wiedzy z zakresu teoretycznych koncepcji, celów i funkcji diagnozy penitencjarnej oraz jej znaczenia w procesie resocjalizacji sprawców przestępstw. C2 Pogłębienie wiedzy o psychologicznych i społecznych uwarunkowaniach funkcjonowania osób pozbawionych wolności oraz ich znaczeniu dla procesu diagnozy penitencjarnej. C3 Pogłębienie wiedzy o metodach, narzędziach i zasadach prowadzenia diagnozy penitencjarnej oraz jej roli w planowaniu oddziaływań resocjalizacyjnych. Ćwiczenia: C1 Doskonalenie umiejętności analizy przypadków osób pozbawionych wolności z wykorzystaniem danych psychologicznych i społecznych. C2 Doskonalenie umiejętności planowania i interpretacji diagnozy penitencjarnej oraz formułowania wniosków na potrzeby oddziaływań resocjalizacyjnych. C3 Doskonalenie umiejętności integrowania danych diagnostycznych oraz krytycznej analizy procesu diagnozy penitencjarnej z uwzględnieniem standardów metodologicznych i etycznych.	
Program kształcenia (treści nauczania) WYKŁADY T1 Pojęcie, cele i etapy diagnozy penitencjarnej. T2 Regulacje prawne dotyczące diagnozy psychologicznej w warunkach penitencjarnych T3 Znaczenie diagnozy w procesie resocjalizacji i readaptacji społecznej. T4 Rola i kompetencje psychologa w Służbie Więziennej oraz aspekty etyczne diagnozy. T5 Specyfika relacji diagnostycznej w warunkach izolacji penitencjarnej. T6 Opinia psychologiczna i orzeczenie psychologiczno-penitencjarne – cel, struktura i funkcje. T7 Ocena funkcjonowania psychicznego i społecznego osób pozbawionych wolności. T8 Metody i narzędzia stosowane w diagnozie penitencjarnej. T9 Znaczenie diagnozy w planowaniu oddziaływań resocjalizacyjnych i terapeutycznych. T10 Dokumentacja psychologiczna i współpraca zespołu interdyscyplinarnego. ĆWICZENIA T1 Studium przypadku osadzonego – identyfikacja etapów procesu diagnostycznego. T2 Analiza dokumentacji penitencjarnej i identyfikacja danych istotnych diagnostycznie. T3 Planowanie procesu diagnozy penitencjarnej oraz dobór metod diagnostycznych. T4 Analiza przypadków osadzonych i kwalifikacja do sporządzenia opinii psychologicznej lub orzeczenia. T5 Redagowanie fragmentów opinii psychologicznej oraz formułowanie wniosków diagnostycznych. T6 Ocena poprawności, rzetelności i trafności opinii psychologicznej. T7 Interpretacja wyników diagnozy i formułowanie rekomendacji do oddziaływań resocjalizacyjnych lub terapeutycznych. T8 Planowanie działań resocjalizacyjnych i terapeutycznych w oparciu o diagnozę penitencjarną. Praca z narzędziami.	
Literatura podstawowa: WYKŁAD: - Pastwa-Wojciechowska, B. Czy jedna diagnoza wystarczy?. W: <i>Dożywotni więźniowie</i> (pp. 381-408). Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. - Eichstaedt K., Gałeczki P., Depko A.(2014). <i>Metodyka pracy biegłego psychiatry, psychologa oraz seksuologa w sprawach karnych, nieletnich oraz wykroczeń</i>. Warszawa, LexisNexis. Część druga. Opiniowanie psychiatryczne, psychologiczne oraz seksuologiczne w sprawach karnych, nieletnich i wykroczeń. Rozdział XII. Prognoza społeczno-kryminologiczna dokonana w opinii sporządzonej przez biegłego psychologa. - Friedrich, W. (2015). Diagnoza penitencjarna sprawców przestępstw. <i>Resocjalizacja Polska</i>, 9(1), 43-54. - Gordon, M. Diagnoza psychologiczno-penitencjarna skazanych na dożywotnie pozbawienie wolności. W: <i>Dożywotni więźniowie</i> (pp. 333-380). Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. - Poklek, R. (2017). Badania osobopoznawcze w penitencjarystyce. <i>Resocjalizacja Polska</i>, 14(2), 41-57.	

ĆWICZENIA:

1. Ciosek, M., & Pastwa-Wojciechowska, B. (Red.). (2016). Psychologia penitencjarna. Wydawnictwo Naukowe PWN.
2. Badura-Brzoza, K., Błachut, M., Dębski, P. (2024). Psychiatria sądowa : dla studentów medycyny, lekarzy specjalizujących się w dziedzinie psychiatrii oraz psychologów : postępowanie karne. Katowice : Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach. Rozdziały: 5 i 7.

Literatura uzupełniająca:

1. Korona, K. W. (2021). W poszukiwaniu skutecznej diagnozy penitencjarnej. Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio J–Paedagogia-Psychologia, 33(4), 9-22.

**Efekty uczenia się dla przedmiotu
Wykład**

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W05	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o psychologicznych charakterystykach sprawców przestępstw, w tym o zaburzeniach osobowości, zaburzeniach preferencji seksualnych oraz o mechanizmach funkcjonowania sprawców w grupach przestępczych i środowisku penitencjarnym, z uwzględnieniem uwarunkowań indywidualnych i środowiskowych.	K_W11

**Efekty uczenia się dla przedmiotu
Ćwiczenia**

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_U01	Absolwent potrafi przeprowadzić diagnozę psychologiczną na potrzeby opiniowania sądowego z wykorzystaniem właściwych metod i narzędzi, uwzględniając kontekst prawny oraz sytuacyjny osoby badanej.	K_U12
PS_U08	Absolwent potrafi stosować wiedzę psychologiczną w działaniach wspierających ofiary przestępstw oraz w oddziaływaniach resocjalizacyjnych wobec sprawców, z uwzględnieniem złożonych potrzeb psychologicznych i społecznych uczestników postępowania.	K_U18
PS_K01	Absolwent jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej psychologa w pracy diagnostycznej i opiniodawczej na potrzeby wymiaru sprawiedliwości, z uwzględnieniem odpowiedzialności społecznej i prawnej tej roli.	K_K01

Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu
150
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu
6

Nazwa przedmiotu kształcenia: Kryminologia i kryminalistyka
Forma zajęć:

Wykład
Ćwiczenia

Cele kształcenia
Wykład:

C1 Pogłębienie wiedzy z zakresu kryminologii i kryminalistyki oraz ich znaczenia w praktyce psychologicznej i śledczej.

C2 Pogłębienie wiedzy o metodach i technikach badań kryminalistycznych oraz analizie śladów.

C3 Kształtowanie umiejętności rozumienia mechanizmów przestępczości i działań profilaktycznych.

Ćwiczenia:

C1 Doskonalenie umiejętności analizy materiału kryminalistycznego.

C2 Doskonalenie umiejętności pracy zespołowej w analizie przypadków.

C3 Doskonalenie umiejętności stosowania wiedzy kryminologicznej i kryminalistycznej w praktyce.

Program kształcenia (treści nauczania):
Wykład

T1 Kryminologia i kryminalistyka – pojęcia: zakres, funkcje i znaczenie kryminologii i kryminalistyki w analizie zachowań przestępczych oraz ich zastosowanie w praktyce opiniotwórczej psychologa.

T2 Teorie przestępczości: biologiczne, psychologiczne i społeczne koncepcje wyjaśniające zachowania przestępcze oraz ich znaczenie w diagnozie psychologicznej sprawców.

T3 Metody badań kryminalistycznych: metody ujawniania, zabezpieczania i analizy śladów oraz ich znaczenie dla rekonstrukcji przebiegu zdarzenia i wnioskowania psychologicznego.

T4 Ślady kryminalistyczne: klasyfikacja śladów oraz ich znaczenie w identyfikacji sprawcy i formułowaniu hipotez diagnostycznych.

T5 Identyfikacja sprawców: metody identyfikacji biologicznej, behawioralnej i psychologicznej oraz znaczenie opinii biegłego psychologa w procesie dowodowym.

T6 Przestępczość zorganizowana: psychologiczne mechanizmy funkcjonowania sprawców działających w grupach oraz czynniki sprzyjające przestępczości.

T7 Zapobieganie przestępczości: strategie profilaktyki oraz znaczenie diagnozy psychologicznej w działaniach prewencyjnych i resocjalizacyjnych.

T8 Rola psychologa w postępowaniu karnym: zakres kompetencji psychologa w diagnozie, opiniowaniu, analizie zachowania sprawców oraz współpracy z organami wymiaru sprawiedliwości.

Ćwiczenia

T1 Analiza przypadków kryminalnych: pogłębiona analiza przypadków z uwzględnieniem mechanizmów psychologicznych i kryminologicznych.

T2 Identyfikacja i interpretacja śladów: analiza znaczenia śladów dla rekonstrukcji przebiegu zdarzenia oraz formułowania hipotez diagnostycznych.

T3 Symulacja oględzin miejsca zdarzenia: analiza materiału sytuacyjnego oraz formułowanie wniosków w oparciu o dostępne dane.

T4 Analiza materiału dowodowego: interpretacja materiału dowodowego z perspektywy psychologicznej i kryminologicznej.

T5 Formułowanie wersji kryminalistycznych: konstruowanie i weryfikacja hipotez dotyczących sprawcy i przebiegu zdarzenia z wykorzystaniem wiedzy psychologicznej.

T6 Praca zespołowa nad analizą przypadku: współpraca w zakresie interpretacji danych i prezentacji wniosków diagnostycznych.

T7 Krytyczna analiza działań diagnostycznych i kryminalistycznych: ocena poprawności wnioskowania oraz ograniczeń metod diagnostycznych i opiniotwórczych.

Literatura podstawowa dla wykładu i ćwiczeń:

1. Gruza E. (2020). *Kryminalistyka, czyli o współczesnych metodach dowodzenia przestępstw*, Warszawa: Wolters Kluwer.
2. Hołyst B. (2022). *Kryminologia*, Warszawa: Wolters Kluwer (Część I).
3. Hołyst B. (2023). *Kryminalistyka*, Warszawa: Wolters Kluwer (Część I).
4. Hołyst B. (2023) *Psychologia Kryminalistyczna, Teoria i Praktyka Śledczo-Sądowa*, Warszawa: Wolters Kluwer (Część I i II).

Literatura uzupełniająca dla wykładu i ćwiczeń:

1. Całkiewicz M. (2010). *Oględziny zwłok i miejsca ich zdarzenia*. Warszawa: Poltext.
2. Cur U. (2021). *Profilowanie psychologiczne nieznanych sprawców przestępstw. Paradygmat i studium przypadku*. Warszawa: Wydawnictwo: Scholar.
3. Gruza E., Moszczyński J., Goc M. (2020). *Kryminalistyka, czyli o współczesnych metodach*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
4. Guzik-Makaruk E.M., Borkowska K.K., Zubańska M. (2021). *Procesowe wykorzystanie śladów biologicznych*. Warszawa: Instytut Wydawniczy EuroPrawo.
5. Konieczny J. (2018). *Identyfikacja kryminalistyczna*. Warszawa: Instytut Wydawniczy EuroPrawo.

**Efekty uczenia się dla przedmiotu
Wykład**

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W01	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o psychologicznych mechanizmach zachowania człowieka w kontekście norm prawnych, w tym uwarunkowania zachowań przestępczych oraz funkcjonowania ofiar i świadków, rozumiejąc ich złożone mechanizmy i wielowymiarowe uwarunkowania biopsychospołeczne.	K_W11
PS_W05	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o psychologicznych charakterystykach sprawców przestępstw, w tym o zaburzeniach osobowości, zaburzeniach preferencji seksualnych oraz o mechanizmach funkcjonowania sprawców w grupach przestępczych i środowisku penitencjarnym, z uwzględnieniem uwarunkowań indywidualnych i środowiskowych.	K_W11

**Efekty uczenia się dla przedmiotu
Ćwiczenia**

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_U04	Absolwent analizuje zachowania sprawców przestępstw oraz formułuje hipotezy dotyczące ich cech psychologicznych, motywacji i sposobu działania, uwzględniając wieloczynnikowe uwarunkowania ich funkcjonowania.	K_U12
PS_U05	Absolwent dokonuje analizy przypadku, integruje dane diagnostyczne oraz formułuje wnioski wykorzystywane w procesie sporządzania opinii psychologicznej na potrzeby wymiaru sprawiedliwości.	K_U12
PS_K03	Absolwent jest gotów do współpracy z instytucjami wymiaru sprawiedliwości oraz innymi specjalistami w procesie diagnozy i opiniowania psychologicznego na rzecz uczestników postępowania.	K_K10

Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu	75
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu	3

Nazwa przedmiotu kształcenia: Lingwistyka kryminalistyczna
Forma zajęć:

Wykład
Ćwiczenia

Cele kształcenia
Wykład:

C1 Pogłębienie wiedzy o lingwistyce kryminalistycznej oraz jej zastosowaniu w praktyce sądowej i opiniodawczej.

C2 Pogłębienie wiedzy o psychologicznych i lingwistycznych uwarunkowaniach zachowań językowych oraz ich znaczeniu w analizie materiału językowego.

C3 Pogłębienie wiedzy o metodach analizy językowej, w tym profilowania psycholingwistycznego oraz identyfikacji cech autora tekstu.

Ćwiczenia:

C1 Doskonalenie umiejętności analizy i interpretacji materiału językowego w kontekście kryminalistycznym.

C2 Doskonalenie umiejętności stosowania metod lingwistyki kryminalistycznej oraz formułowania wniosków dotyczących cech psychologicznych autora tekstu.

C3 Kształtowanie odpowiedzialności i krytycznej postawy w wykorzystaniu analizy językowej w praktyce psychologicznej i sądowej.

Program kształcenia (treści nauczania)
WYKŁADY

T1 Pojęcie lingwistyki kryminalistycznej i jej obszary tematyczne.

T2 Historia lingwistyki kryminalistycznej w Stanach Zjednoczonych, Anglii, Niemczech (sprawa Ernesto Mirandy, Unabomber, Judges Rules, badania idiolektu, Instytut Technik Kryminalistycznych Federalnego Urzędu Kryminalnego w Niemczech, System Informacji Kryminalistycznej Tekstów)

T3 Lingwistyka kryminalistyczna w Polsce (Antoni Feluś, Brunon Hołyst, Monika Zaśko-Zielińska, Jadwiga Stawnicka).

T4 Profilowanie psycholingwistyczne. Konstruowanie profilu lingwistycznego autora anonimów jako elementu komplementarnego wobec profilowania psychologicznego. Pojęcie językowego obrazu świata oraz jego rekonstrukcja w analizie materiału językowego.

T5. Lingwistyczne i psychologiczne aspekty mobbingu. Analiza definicji mobbingu. Cechy działań o charakterze mobbingu wg H. Lehmana.

ĆWICZENIA

T1 Profilowanie psycholingwistyczne. Omówienie studium przypadków. Tworzenie profilu lingwistycznego poprzez rekonstrukcję językowego obrazu świata.

T2 Analiza psychologiczna i lingwistyczna listów pożegnalnych. Wskazanie środków językowych w listach pożegnalnych.

T3 Analiza psychologiczna i lingwistyczna listów z żądaniem okupu. Tworzenie profilu psycholingwistycznego autora listu z żądaniem okupu.

T4 Analiza psychologiczna i lingwistyczna innych anonimów.

T5. Analiza treściowo-formalna zeznań świadków. Studium przypadku. Wyróżnienie strategii asekuracyjnych w zeznaniach świadków. Techniki werbalne stosowane przez świadków.

T6 Lingwistyczne i psychologiczne aspekty mobbingu. Studium przypadku. Analiza wypowiedzi pod kątem stwierdzenia lub braku znamion mobbingu. Wyróżnienie działań i zachowań niewypełniających znamion mobbingu.

Literatura podstawowa:
WYKŁAD:

1. Stawnicka J., *Innowacyjność metod wykrywania sprawców przestępstw na podstawie kryminalistycznego śladu językowego*. Wydawnictwo AWF Katowice 2022.
2. Stawnicka J, Lubandy D., *Analysis of the legal framework and evolution of forensic linguistics in Poland and worldwide exploring the evolution and legal aspects of forensic linguistics: a comparative analysis of Poland and global contexts* „Zeszyty Naukowe Akademii Górnośląskiej” Nr 11/2023, s. 130 – 139.

ĆWICZENIA:

1. Stawnicka J., Klonowska I., Psycholingwistyczny portret sprawcy przestępstw. Wstęp do dyskusji. „Resocjalizacja Polska” 2016 / 12, s. 27 – 40.
2. Stawnicka J., Lingwistyka kryminalistyczna, [w:] *Działania kontrwykrywcze zorganizowanych grup przestępczych i organizacji terrorystycznych*, red. P. Chlebowicz, P. Łabuz, T. Safjański. Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2021, s. 101 – 114.

Literatura uzupełniająca:

1. Stawnicka Jadwiga, *Mobbing w organizacji. Perspektywa biegłego sądowego* [w:] *Zarządzanie i bezpieczeństwo. Wybrane aspekty* – część II. Red. W. Chudy, G. Mikrut, Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach 2023, s. 171 – 19
2. McCornack S.A. (1992). Information manipulation theory. *Communication Monographs*, 59, 1 – 16.
3. McMenamin G. R. (2002). *Forensic Linguistics: Advances in Forensic Stylistics*. Boca Raton, Florida: CRC Press.

**Efekty uczenia się dla przedmiotu
Wykład**

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W04	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o psychologicznych mechanizmach składania zeznań oraz o czynnikach wpływających na pamięć, percepcję i relacjonowanie zdarzeń przez świadków i ofiary, z uwzględnieniem poznawczych i emocjonalnych uwarunkowań procesu odtwarzania informacji w praktyce opiniowania sądowego.	K_W13

**Efekty uczenia się dla przedmiotu
Ćwiczenia**

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_U03,	Absolwent zna metody diagnozy psychologicznej stosowane w opiniowaniu sądowym, w szczególności w sprawach karnych, cywilnych i rodzinno-opiekuńczych.	K_U17
PS_U05	Absolwent dokonuje analizy przypadku, integruje dane diagnostyczne oraz formułuje wnioski wykorzystywane w procesie sporządzania opinii psychologicznej na potrzeby wymiaru sprawiedliwości.	K_U18
PS_U08	Absolwent potrafi stosować wiedzę psychologiczną w działaniach wspierających ofiary przestępstw oraz w oddziaływaniach resocjalizacyjnych wobec sprawców, z uwzględnieniem złożonych potrzeb psychologicznych i społecznych uczestników postępowania.	K_U18
PS_K03	Absolwent jest gotów do współpracy z instytucjami wymiaru sprawiedliwości oraz innymi specjalistami w procesie diagnozy i opiniowania psychologicznego na rzecz uczestników postępowania.	K_K10

Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu
125
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu
5

Nazwa przedmiotu kształcenia: Mediacje
Forma zajęć:

Warsztaty

Cele kształcenia

C1 Pogłębienie wiedzy o prawnych, psychologicznych i społecznych uwarunkowaniach mediacji sądowej w sprawach karnych, cywilnych i rodzinnych.

C2 Doskonalenie umiejętności stosowania zasad i procedur mediacji sądowej z uwzględnieniem specyfiki sytuacji konfliktowej.

C3 Doskonalenie kompetencji interpersonalnych niezbędnych do pełnienia roli mediatora, w tym prowadzenia komunikacji mediacyjnej, zarządzania konfliktem oraz wspierania stron w procesie dochodzenia do porozumienia.

C4 Doskonalenie umiejętności analizy sytuacji konfliktowych oraz doboru adekwatnych technik mediacyjnych z poszanowaniem zasad etyki zawodowej.

Program kształcenia (treści nauczania)
Warsztaty

T1 Konflikt interpersonalny – istota i mechanizmy psychologiczne

Analiza konfliktu interpersonalnego oraz jego funkcje i konsekwencje psychologiczne na podstawie sytuacji problemowych. Rodzaje konfliktów, w tym konflikty relacji, interesów, wartości i strukturalne, psychologiczne uwarunkowania eskalacji konfliktu oraz ich znaczenie w kontekście postępowania sądowego.

T2 Style i strategie rozwiązywania konfliktów

Omawiane i analiza stylów reagowania na konflikt; unikanie, akomodacja, kompromis, rywalizacja i współpraca. Przedstawiane strategii podejmowania decyzji w sytuacjach konfliktowych, w tym maksymalizacja zysku i minimalizacja strat oraz ich konsekwencje w kontekście spraw prawnych.

T3 Komunikacja interpersonalna w sytuacjach konfliktowych

Procesy komunikacji interpersonalnej w sytuacjach konfliktowych z wykorzystaniem wybranych modeli komunikacji; formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej, bariery komunikacyjne oraz osobowościowe uwarunkowania skutecznej komunikacji w procesie mediacji.

T4 Negocjacje jako metoda rozwiązywania konfliktów

Negocjacje jako metoda rozwiązywania konfliktów, z uwzględnieniem ich rodzajów, stylów kooperacyjnych i rywalizacyjnych oraz strategii negocjacyjnych. Analiza technik negocjacyjnych stosowanych w sytuacjach konfliktowych oraz negocjacje oparte na zasadach w kontekście postępowania prawnego.

T5 Mediacja jako forma interwencji psychologicznej i prawnej

Mediacja jako forma interwencji psychologicznej i prawnej, z uwzględnieniem jej istoty, celów i funkcji. Rola mediatora jako osoby neutralnej oraz kompetencje interpersonalne i techniki mediacyjne wspierające rozwiązywanie konfliktów.

T6 Regulacje prawne mediacji sądowej w Polsce

Geneza i rozwój mediacji w Polsce oraz obowiązujące regulacje prawne dotyczące mediacji w sprawach karnych, cywilnych, rodzinnych i nieletnich. Status mediatora oraz znaczenie mediacji w systemie wymiaru sprawiedliwości.

T7 Przebieg i struktura postępowania mediacyjnego

Fazy postępowania mediacyjnego obejmujące przygotowanie mediacji, jej prowadzenie oraz wypracowanie porozumienia. Analizowane są zasady mediacji, w tym dobrowolność, bezstronność i poufność, a także kontrakt mediacyjny i dokumentacja mediacyjna.

T8 Zastosowanie mediacji w praktyce psychologii sądowej

Analiza zastosowań mediacji w sprawach karnych, cywilnych i rodzinnych w praktyce psychologii sądowej. Znaczenie mediacji w pracy biegłego psychologa, procesie resocjalizacji oraz rozwiązywaniu konfliktów interpersonalnych w kontekście wymiaru sprawiedliwości.

Literatura podstawowa

1. Błahut R. (1994). *Skuteczne negocjacje: techniki, komunikacja interpersonalna, komunikacja niewerbalna, dialogi*. Warszawa: Centrum Informacji Menedżera.
2. Lewicka A., Grudzińska E. (2010). *Mediacja sądowa. Alternatywna metoda resocjalizacyjna*. Lublin, Wyd. UMCS.
3. Sitarczyk M. (2012). Mediacje sądowe. W: *Materiały do nauczania psychologii sądowej*. Nowy Sącz: Wyższa szkoła Biznesu. National Louis University, ss.255-270.

Literatura dodatkowa

1. Bobryk J. (1995). *Jak tworzyć rozmawiając - skuteczność rozmowy*. Warszawa: PWN.

2. Nęcki Z. (1995). *Negocjacje w biznesie*. Kraków: Wydawnictwo Profesjonalnej Szkoły Biznesu.
 3. Ury W. (1995). *Odchodząc od nie. Negocjowanie od konfrontacji do kooperacji*. Warszawa: PWE.

Efekty uczenia się dla przedmiotu Warsztaty		
Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W01	Absolwent zna w pogłębionym stopniu psychologiczne i prawne uwarunkowania mediacji sądowej oraz rozumie rolę mediacji w systemie wymiaru sprawiedliwości.	K_W11
PS_U07	Absolwent potrafi analizować sytuacje konfliktowe oraz stosować techniki mediacyjne, adekwatnie do kontekstu sprawy i roli psychologa.	K_U19
PS_K03	Absolwent jest gotów do współpracy z instytucjami wymiaru sprawiedliwości oraz innymi specjalistami w celu zapewnienia właściwego wsparcia psychologicznego uczestnikom postępowania.	K_K10
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu		75
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu		3

Nazwa przedmiotu kształcenia: Opiniowanie psychologiczne osób małoletnich

Forma zajęć:	Wykład Ćwiczenia
---------------------	---------------------

Cele kształcenia

Wykład:

C1 Pogłębienie i integracja wiedzy dotyczącej diagnozy psychologicznej małoletnich świadków, z uwzględnieniem uwarunkowań psychologicznych, prawnych i proceduralnych oraz współczesnych standardów opiniowania psychologicznego.

C2 Pogłębienie wiedzy z zakresu teoretycznych i metodologicznych koncepcji diagnozy psychologicznej małoletnich, w tym zasad doboru, stosowania i interpretacji metod badawczych w kontekście oceny kompetencji i wiarygodności świadka.

C3 Kształtowanie krytycznego rozumienia procesu opiniowania psychologicznego, w tym zasad formułowania wniosków diagnostycznych oraz odpowiedzialności etycznej psychologa w kontekście postępowań sądowych.

Ćwiczenia:

C1 Doskonalenie umiejętności analizy i interpretacji opinii psychologicznych oraz danych diagnostycznych dotyczących małoletnich w kontekście postępowań sądowych i opiekuńczych.

C2 Doskonalenie umiejętności formułowania wniosków diagnostycznych poprzez integrację danych z różnych źródeł oraz ocenę kompetencji i funkcjonowania psychicznego małoletnich.

C3 Kształtowanie kompetencji w zakresie krytycznej oceny opinii psychologicznych oraz odpowiedzialnego i etycznego stosowania standardów diagnozy psychologicznej.

Program kształcenia (treści nauczania)

WYKŁADY

T1 Cele i zadania opiniowania psychologiczno-sądowego z udziałem małoletnich świadków.

T2 Standardy opiniowania psychologicznego osób małoletnich.

T3 Narzędzia psychologiczne w diagnozie osób małoletnich. Techniki projekcyjne, techniki swobodne, narzędzia standaryzowane.

T4 Analiza psychorysunku dla celów diagnostyki sądowej. Możliwości i ograniczenia interpretacyjne technik swobodnych i projekcyjnych w diagnozie psychologicznej małoletnich.

T5. Niedoceniona perspektywa subiektywna czyli o wykorzystaniu narzędzi do badania systemu rodzinnego w sprawach opiekuńczych i rodzinnych.

T6 Dziecko w roli świadka. Psychologiczne kryteria oceny wiarygodności zeznań małoletnich świadków.

ĆWICZENIA

T1 Analiza opinii psychologicznych w sprawach rozwodowych i opiekuńczych. Zasady pracy diagnostycznej z dzieckiem w sytuacji kryzysu rodziny.

T2 Przemoc wobec dziecka. Analiza opinii w sprawach dotyczących przemocy domowej.

T3 Molestowanie seksualne małoletnich w świetle studium przypadku. Zasady merytoryczne, metodologiczne i etyczne badania psychologicznego i opiniowania ofiar przemocy seksualnej.

T4 Zasady przesłuchania małoletnich świadków. Dziecko w roli świadka - opiniowanie kompetencji i wiarygodności.

T5 Dziecko w pieczy zastępczej. Opiniowanie w sprawach opiekuńczych i adopcyjnych.

T6 Krytyczna analiza opinii wydawanych przez OZSS. Czy standardy są przestrzegane i czy służą dobru małoletnich uczestniczących w postępowaniu sądowym?

Literatura podstawowa:

WYKŁAD:

1. Eichstaedt K., Gałęcki P., Depko A. (2014). *Metodyka pracy biegłego psychiatry, psychologa oraz seksuologa w sprawach karnych, nieletnich oraz wykroczeń*. Warszawa, LexisNexis. Część druga. Opiniowanie psychiatryczne, psychologiczne oraz seksuologiczne w sprawach karnych, nieletnich i wykroczeń. Rozdział XV. Opiniowanie o stanie zdrowia psychicznego nieletniego.
2. Więcek-Durańska A. (2023). *Opiniowanie sądowo-psychologiczne*. PWN. Rozdział 6. Struktura opinii sądowo-psychologicznej, Rozdział 7. Standardy opiniowania psychologicznego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, Rozdział 15. Ocena wiarygodności zeznań dziecka
3. Paluchowski, W.J., Stemplewska-Żakowicz, K. (2013). *Wiarygodność technik projekcyjnych jako narzędzi diagnozy psychologicznej*. Część 1: Czemu niektóre techniki niesłusznie nazywa się projekcyjnymi? *Problems of Forensic Sciences*, 94, 421–520.
4. Pastwa-Wojciechowska, B., & Grzegorzewska, I. (2025). Nieletni jako sprawcy przestępstw. W I. Grzegorzewska, L. Cierpiałkowska, & A. R. Borkowska (Red.), *Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży* (s. 615–627). Wydawnictwo Naukowe PWN.

ĆWICZENIA:

1. Więcek-Durańska A. (2023). *Opiniowanie sądowo-psychologiczne*. PWN. Rozdział 11. Opiniowanie w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, Rozdział 12. Czynności z udziałem biegłego psychologa, Rozdział 14. Opiniowanie w sprawach nadużyć seksualnych wobec dzieci, Rozdział 21. Opiniowanie w sprawach o przemoc w rodzinie
2. Sitarczyk M. (2010). Test projekcyjny POSTACIE NA DRZEWIE. Próba opracowania kryteriów interpretacyjnych. W; A. Wojnarska(red.) *Diagnostyka resocjalizacyjna*. Wybrane zagadnienia. UMCS, ss. 131-150.
3. Sitarczyk M., Nieletni sprawcy zabójstw. Sylwetki psychologiczne. Lublin, Wydawnictwo UMCS, 2004, ss.192.

Literatura uzupełniająca:

1. Paluchowski, W. J. (2007). *Diagnoza psychologiczna: proces, narzędzia, standardy*. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.
2. Ledwoch B.(red.). (2011). *Wybrane problemy psychologii sądowej*. Lublin: UMCS.
3. Ledwoch B.(2012). *Neuropsychologiczno-sądowa ekspertyza w opiniowaniu osób z otępieniem czołowo-skroniowym*.(w:) Pąchalska M., Bidzan L. (red.). *Otępienie czołowo-skroniowe. Ujęcie interdyscyplinarne*. Kraków: Krakowska Akademia im.A.F. Modrzewskiego, s.279-293.
4. Namysłowska I. (red.) (2005). *Psychiatria dzieci i młodzieży*. PZWL. Warszawa.
5. Sitarczyk M. (2018). *Zaindukowanie wspomnień a psychologiczne kryteria oceny wiarygodności zeznań*. W: *Problemy Kryminalistyki(Issues of Forensic Science)*, nr. 298(4)2017, s.39-47.

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Wykład

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W03	Absolwent ma pogłębioną i zintegrowaną wiedzę o metodach diagnozy psychologicznej stosowanych w opiniowaniu sądowym, w szczególności w sprawach karnych, cywilnych i rodzinno-opiekuńczych oraz o zasadach ich stosowania w praktyce opiniodawczej.	K_W15

Efekty uczenia się dla przedmiotu Ćwiczenia		
Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_U01	Absolwent potrafi przeprowadzić diagnozę psychologiczną na potrzeby opiniowania sądowego z wykorzystaniem właściwych metod i narzędzi, uwzględniając kontekst prawny oraz sytuacyjny osoby badanej.	K_U12
PS_U03	Absolwent potrafi oceniać wiarygodność zeznań świadków, w tym osób małoletnich, z uwzględnieniem psychologicznych uwarunkowań relacji oraz złożonych mechanizmów pamięci i podatności na sugestię.	K_U17
PS_K01	Absolwent jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej psychologa w pracy diagnostycznej i opiniodawczej na potrzeby wymiaru sprawiedliwości, z uwzględnieniem odpowiedzialności społecznej i prawnej tej roli.	K_K01
Summaryczna liczba godzin dla przedmiotu		100
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu		4

Nazwa przedmiotu kształcenia: Opiniowanie w sprawach cywilnych	
Forma zajęć:	Wykład Ćwiczenia
Cele kształcenia Wiedza C1 Pogłębienie wiedzy o roli psychologa jako biegłego w postępowaniu cywilnym oraz o zasadach opiniowania psychologicznego w sprawach cywilnych. Ćwiczenia C2 Doskonalenie umiejętności analizy materiału diagnostycznego i jego interpretacji w kontekście postępowania cywilnego. C3 Kształtowanie odpowiedzialności zawodowej oraz przestrzegania zasad etyki w opiniowaniu psychologicznym.	

Program kształcenia (treści nauczania)
WYKŁAD

T1 Opiniowanie w sprawach cywilnych – charakterystyka postępowania cywilnego i obszarów zadań psychologa w postępowaniach cywilnych.

T2 Metodyka psychologicznego postępowania diagnostycznego w postępowaniach w sprawach cywilnych.

T3 Struktura opinii sądowo-psychologicznej w postępowaniach w sprawach cywilnych.

T4 Charakterystyka problemów związanych z opiniowaniem sądowo-psychologicznym w kontekście spraw dotyczących ubezpieczeń i odszkodowań.

T5 Charakterystyka problemów związanych z opiniowaniem sądowo-psychologicznym w kontekście spraw dotyczących zdolności do pracy, ubezpieczeń społecznych i niepełnosprawności.

T6 Charakterystyka problemów związanych z opiniowaniem sądowo-psychologicznym w kontekście spraw rodzinnych i dotyczących ustalenia płci.

ĆWICZENIA

T1 Analiza struktury opinii sądowo-psychologicznych w różnych przypadkach spraw cywilnych.

T2 Analiza zanonimizowanych opinii sądowo-psychologicznych w różnych przypadkach spraw cywilnych.

T3 Ćwiczenie przeformułowywania pytań organu sprawiedliwości kierowanych do biegłego w różnych przypadkach spraw cywilnych na problemy badawcze w zakresie psychologii.

T4 Ćwiczenie doboru psychologicznych metod diagnostycznych w kontekście pytań organu sprawiedliwości kierowanych do biegłego w różnych przypadkach spraw cywilnych.

T5 Konstrukcja opinii sądowo-psychologicznej w wybranych przypadkach spraw cywilnych.

T6 Analiza skonstruowanych opinii sądowo-psychologicznych w kontekście zasad etyki, formułowania problemów psychologicznych na podstawie pytań sądu, metodyki badania psychologicznego, doboru narzędzi badawczych, wniosków psychologicznych, odpowiedzi na pytania organu sprawiedliwości.

Literatura podstawowa dla wykładów i ćwiczeń:

- Więcek-Durańska A. (2023). *Opiniowanie sądowo-psychologiczne*. PWN. Rozdziały: 6.2. Opinia sądowo-psychologiczna w sprawach cywilnych, 7. Standardy opiniowania psychologicznego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, 9. Opiniowanie w sprawach dotyczących przysposobienia, 10. Opiniowanie w sprawach o ubezwłasnowolnienie, 11. Opiniowanie w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, 17. Opiniowanie przez Opiniodawcze Zespoły Specjalistów Sądowych (OZSS), 18. Opiniowanie w sprawach dotyczących zmiany płci
- Rode, D., Kabzińska, J., Dukala, K., Zalewska-Lunkiewicz K. (2020). *Kliniczna psychologia sądowa*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Rozdział 7 Kliniczna psychologia sądowa w prawie rodzinnym i cywilnym.

Literatura uzupełniająca:

- Szpitalak, M., Kasparak, K. (red.) (2014). *Psychologia sądowa. Wybrane zagadnienia*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rozdział: Zaburzenia psychiczne a zawarcie małżeństwa – diagnoza i opinia.

**Efekty uczenia się dla przedmiotu
Wykład**

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W03	Absolwent ma pogłębioną i zintegrowaną wiedzę o metodach diagnozy psychologicznej stosowanych w opiniowaniu sądowym, w szczególności w sprawach karnych, cywilnych i rodzinno-opiekuńczych oraz o zasadach ich stosowania w praktyce opiniodawczej.	K_W15
PS_W06	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o zasadach sporządzania opinii psychologicznych dla potrzeb wymiaru sprawiedliwości oraz o roli psychologa jako biegłego sądowego, rozumiejąc odpowiedzialność zawodową i konsekwencje prawne wydawanych opinii.	K_W15

**Efekty uczenia się dla przedmiotu
Ćwiczenia**

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego

PS_U01,	Absolwent potrafi przeprowadzić diagnozę psychologiczną na potrzeby opiniowania sądowego z wykorzystaniem właściwych metod i narzędzi, uwzględniając kontekst prawny oraz sytuacyjny osoby badanej.	K_U12
PS_U02	Absolwent formułuje opinie psychologiczne w sprawach karnych, cywilnych oraz rodzinno-opiekuńczych zgodnie z obowiązującymi standardami opiniowania oraz zasadami rzetelności metodologicznej.	K_U12
PS_K01	Absolwent jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej psychologa w pracy diagnostycznej i opiniodawczej na potrzeby wymiaru sprawiedliwości, z uwzględnieniem odpowiedzialności społecznej i prawnej tej roli.	K_K01
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu		125
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu		5

Nazwa przedmiotu kształcenia: Opiniowanie w sprawach karnych
Forma zajęć:

Wykład
Ćwiczenia

Cele kształcenia
Wykład:

C1 Pogłębienie wiedzy o uwarunkowaniach prawnych, metodologicznych i psychologicznych opiniowania w sprawach karnych.

C2 Pogłębienie wiedzy o zasadach diagnozy i oceny funkcjonowania psychicznego uczestników postępowania karnego oraz o metodach oceny wiarygodności zeznań.

C3 Kształtowanie rozumienia odpowiedzialności zawodowej i etycznej psychologa pełniącego funkcję biegłego.

Ćwiczenia:

C1 Doskonalenie umiejętności analizy materiału dowodowego i danych diagnostycznych w kontekście sprawy karnej.

C2 Doskonalenie umiejętności integrowania danych z różnych źródeł i konstruowania opinii sądowo-psychologicznej zgodnie ze standardami metodologicznymi.

C3 Doskonalenie umiejętności krytycznej oceny opinii oraz odpowiedzialnego, etycznego formułowania wniosków.

Program kształcenia (treści nauczania):
Wykład

T1 Wprowadzenie do opiniowania psychologicznego w sprawach karnych: status biegłego, prawa i obowiązki.

T2 Zakres kompetencji psychologa w postępowaniu karnym: typy opinii, współpraca z psychiatrą sądową, granice kompetencji.

T3 Opiniowanie oskarżonych: zdolność do udziału w postępowaniu, ocena funkcjonowania psychicznego i ryzyk zachowań problemowych.

T4 Opiniowanie świadków i pokrzywdzonych: czynniki poznawcze, emocjonalne i sytuacyjne wpływające na zeznania; trauma i stres.

T5 Psychologiczne aspekty przesłuchań: sugestia, wpływ pytań, procedury minimalizujące zniekształcenia; przesłuchanie kognitywne.

T6 Metody oceny wiarygodności zeznań: CBCA, SVA – założenia, procedura, ograniczenia i krytyka.

T7 Struktura opinii sądowo-psychologicznej w sprawie karnej: integracja danych, uzasadnienie wniosków, standardy metodologiczne.

T8 Etyczne i praktyczne aspekty opiniowania: błędy opiniodawcze, odpowiedzialność, ochrona danych i komunikacja z organami procesowymi.

Ćwiczenia

T1 Analiza anonimizowanych opinii i dokumentacji w sprawach karnych (materiał dowodowy, protokoły, wywiady).

T2 Symulacja badania psychologicznego w kontekście sprawy karnej (plan badania, hipotezy, dobór metod).

- T3 Opracowanie fragmentów opinii (np. ocena wiarygodności, opis funkcjonowania, wnioski).
T4 Praca z narzędziami diagnostycznymi wykorzystywanymi w opiniowaniu (osobowość, funkcje poznawcze) – zasady interpretacji.
T5 Zastosowanie CBCA/SVA w analizie krótkich materiałów zeznań (ćwiczenia na przykładach).
T6 Opracowanie projektu pełnej opinii sądowo-psychologicznej w oparciu o studium przypadku.
T7 Krytyczna ocena projektów opinii (praca w grupach) oraz dyskusja dylematów etycznych i metodologicznych.

Literatura podstawowa:

WYKŁADY

- Więcek-Durańska A. (2023). *Opiniowanie sądowo-psychologiczne*. PWN. Rozdział 6. Struktura opinii sądowo-psychologicznej, Rozdziały: 6.1. Opinia sądowo-psychologiczna w sprawach karnych, 14. Opiniowanie w sprawach nadużyć seksualnych wobec dzieci, 20. Opiniowanie w sprawach osób niebezpiecznych, stwarzających zagrożenie.
- Rode, D., Kabzińska, J., Dukała, K., Zalewska-Lunkiewicz K. (2020). *Kliniczna psychologia sądowa*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Rozdział 4. Kliniczna psychologia sądowa w prawie karnym – dorośli sprawcy przestępstw, 6. Kliniczny wymiar dysfunkcji w zachowaniu osób nieletnich.
- Stanik, JM. *Psychologia sądowa*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Rozdziały: Rozdział 8. Wybrane socjologiczno-kryminologiczne koncepcje dewiacji i przestępczości, Rozdział 9. Psychologiczne koncepcje dewiacji i przestępczości.
- Ciosek, M. (2000). *Psychologia sądowa i penitencjarna*. Warszawa: Wydawnictwo PWN. Rozdziały: 3. Kryminologiczne teorie przyczyn przestępczości, 4. Psycholog w procesie karnym.
- Cierpiałkowska, L., Sęk, H. (red.) (2016). *Psychologia kliniczna*. Wydawnictwo Naukowe. Rozdział: Pastwa-Wojciechowska B., Groth J. Psychologia sądowa a psychologia kliniczna.
- Pastwa-Wojciechowska, B. (2000). *Wybrane problemy orzecznictwa sądowo-psychologicznego w sprawach karnych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.

ĆWICZENIA

- Badura-Brzoza, K., Błachut, M., Dębski, P. (2024). *Psychiatria sądowa : dla studentów medycyny, lekarzy specjalizujących się w dziedzinie psychiatrii oraz psychologów : postępowanie karne*. Katowice: Śląski Uniwersytet Medyczny. Rozdziały: 2. Biegły psychiatra i psycholog w postępowaniu karnym, 5. Schemat badania psychologicznego przeprowadzanego w celu wydania opinii sądowo-psychologicznej, 7. Opinia sądowo-psychiatryczna i sądowo-psychologiczna, 9. Ocena prawdopodobieństwa ponownego popełnienia czynu zabronionego.
- Eichstaedt K., Gałęcki P., Depko A. (2014). *Metodyka pracy biegłego psychiatry, psychologa oraz seksuologa w sprawach karnych, nieletnich oraz wykroczeń*. Warszawa, LexisNexis. Część druga. Opiniowanie psychiatryczne, psychologiczne oraz seksuologiczne w sprawach karnych, nieletnich i wykroczeń.
- Pastwa-Wojciechowska, B. (2014). Jakość opinii sądowo-psychologicznych – między oczekiwaniami i wymaganiami wymiaru sprawiedliwości W: Szpitalak, M., Kasperek, K. (red.). *Psychologia sądowa. Wybrane zagadnienia*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Literatura uzupełniająca:

- Ustawy: o rehabilitacji zawodowej i społecznej, o systemie ubezpieczeń społecznych, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, o postępowaniu w sprawach nieletnich
- Brzeziński, J., Chyrowicz, B., Toeplitz, Z., Toeplitz-Winiewska, M. (2021). *Etykaz zawodu psychologa*. PWN rozdział 3 (64-84), rozdział 13 (285-297), rozdział 14 (299-337), rozdział 17 (389-403), rozdział 23 (521-547).
- Hare, R. D. (2006). *Psychopaci są wśród nas*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Pastwa-Wojciechowska, B. (2004). *Naruszanie norm prawnych w psychopatii: Analiza kryminologiczno-psychologiczna*. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Pastwa-Wojciechowska, B. (2024). Psychopatia u dzieci i młodzieży: Od aktualnych aspektów badań po pytania krytyczne dotyczące konceptualizacji pojęć. *Psychiatria i Psychologia Kliniczna*, 24(3), 253–259

Efekty uczenia się dla przedmiotu Wykład

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W03	Absolwent ma pogłębioną i zintegrowaną wiedzę o metodach diagnozy psychologicznej stosowanych w opiniowaniu sądowym, w szczególności w sprawach karnych, cywilnych i rodzinno-opiekunich oraz o zasadach ich stosowania w praktyce opiniodawczej.	K_W15

PS_W06	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o zasadach sporządzania opinii psychologicznych dla potrzeb wymiaru sprawiedliwości oraz o roli psychologa jako biegłego sądowego, rozumiejąc odpowiedzialność zawodową i konsekwencje prawne wydawanych opinii.	K_W15
Efekty uczenia się dla przedmiotu Ćwiczenia		
Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_U01	Absolwent potrafi przeprowadzić diagnozę psychologiczną na potrzeby opiniowania sądowego z wykorzystaniem właściwych metod i narzędzi, uwzględniając kontekst prawny oraz sytuacyjny osoby badanej.	K_U12
PS_U02	Absolwent formułuje opinie psychologiczne w sprawach karnych, cywilnych oraz rodzinno-opiekuńczych zgodnie z obowiązującymi standardami opiniowania oraz zasadami rzetelności metodologicznej.	K_U12
PS_U06	Absolwent potrafi komunikować wyniki diagnozy i opinii psychologicznej w sposób profesjonalny, w tym przedstawiać je przed sądem lub innymi instytucjami, z zachowaniem precyzji języka i świadomości konsekwencji prawnych wypowiedzi.	K_U19
PS_K01	Absolwent jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej psychologa w pracy diagnostycznej i opiniodawczej na potrzeby wymiaru sprawiedliwości, z uwzględnieniem odpowiedzialności społecznej i prawnej tej roli.	K_K01
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu		100
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu		4

Nazwa przedmiotu kształcenia: Opiniowanie w sprawach rodzinno-opiekuńczych	
Forma zajęć:	Wykład Ćwiczenia
Cele kształcenia Wykład: C1 Pogłębienie wiedzy o prawnych i psychologicznych uwarunkowaniach opiniowania w sprawach rodzinno-opiekuńczych. C2 Pogłębienie wiedzy o metodologii diagnozy psychologicznej dzieci i rodzin na potrzeby postępowania sądowego. C3 Kształtowanie rozumienia znaczenia opinii psychologicznej w podejmowaniu decyzji przez sąd. Ćwiczenia: C1 Doskonalenie umiejętności analizy materiału diagnostycznego dotyczącego funkcjonowania dziecka i rodziny. C2 Doskonalenie umiejętności formułowania wniosków diagnostycznych i zaleceń. C3 Doskonalenie umiejętności sporządzania opinii psychologicznej zgodnie ze standardami metodologicznymi i etycznymi.	

Program kształcenia (treści nauczania):

WYKŁAD

T1 Uwarunkowania prawne opiniowania w sprawach rodzinno-opiekuńczych: rola biegłego psychologa

Uwarunkowania prawne opiniowania psychologicznego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych. Status biegłego psychologa, jego prawa, obowiązki oraz odpowiedzialność zawodowa w postępowaniu sądowym.

T2 Cele i zakres opiniowania psychologicznego w sprawach dotyczących dziecka i rodziny

Zakres opiniowania w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej, kontaktów z dzieckiem, opieki oraz dobra dziecka. Znaczenie opinii psychologicznej w ocenie sytuacji rodzinnej.

T3 Metody diagnozy psychologicznej dziecka, rodziców i relacji rodzinnych

Metody badania funkcjonowania psychicznego dziecka i rodziców, w tym wywiad psychologiczny, obserwacja oraz metody testowe. Diagnoza relacji rodzinnych oraz czynników wpływających na rozwój dziecka.

T4 Ocena kompetencji wychowawczych rodziców oraz więzi emocjonalnych

Psychologiczne kryteria oceny kompetencji wychowawczych, zdolności opiekuńczych oraz jakości więzi emocjonalnej między dzieckiem a rodzicami.

T5 Diagnoza sytuacji dziecka w kontekście konfliktu rodzinnego

Psychologiczne skutki konfliktu rodzinnego, rozwodu oraz separacji rodziców. Ocena wpływu konfliktu na funkcjonowanie emocjonalne i społeczne dziecka.

T6 Struktura opinii psychologicznej oraz zasady formułowania wniosków

Elementy opinii psychologicznej, zasady interpretacji wyników badań oraz formułowania wniosków diagnostycznych i rekomendacji dla sądu.

T7 Standardy metodologiczne i etyczne opiniowania psychologicznego

Standardy prowadzenia diagnozy psychologicznej oraz zasady etyki zawodowej psychologa w opiniowaniu sądowym. Odpowiedzialność psychologa za formułowane wnioski.

T8 Znaczenie opinii psychologicznej w podejmowaniu decyzji przez sąd

Rola opinii psychologicznej w postępowaniu sądowym oraz jej znaczenie dla rozstrzygnięć dotyczących dobra dziecka i funkcjonowania rodziny.

ĆWICZENIA

T1 Analiza dokumentacji diagnostycznej i opinii psychologicznych

Analiza struktury opinii psychologicznych oraz dokumentacji diagnostycznej w sprawach rodzinno-opiekuńczych.

T2 Analiza przypadków spraw rodzinno-opiekuńczych

Identyfikacja problemów psychologicznych dziecka i rodziny w oparciu o opis przypadków oraz dokumentacji sądowej.

T3 Interpretacja wyników badań psychologicznych

Analiza wyników badań psychologicznych dziecka i rodziców oraz ich znaczenia w procesie opiniowania sądowego.

T4 Formułowanie hipotez diagnostycznych

Tworzenie hipotez dotyczących funkcjonowania psychicznego dziecka, relacji rodzinnych oraz kompetencji wychowawczych rodziców.

T5 Sporządzanie opinii psychologicznej w sprawach rodzinno-opiekuńczych

Opracowanie opinii psychologicznej z uwzględnieniem struktury dokumentu, wyników badań oraz zasad opiniowania.

T6 Formułowanie zaleceń psychologicznych

Opracowanie rekomendacji dotyczących wsparcia psychologicznego dziecka oraz działań wspierających funkcjonowanie rodziny.

T7 Krytyczna analiza opinii psychologicznych

Ocena poprawności metodologicznej opinii psychologicznych oraz identyfikacja błędów diagnostycznych i interpretacyjnych.

[WYKŁADY] Literatura podstawowa:

- Więcek-Durańska A. (2023). *Opiniowanie sądowo-psychologiczne*. PWN. Rozdziały: 6.3. Opinia sądowo-psychologiczna w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, 6.3.1. Sprawy rodzinne i opiekuńcze – jakie informacje ustala biegły?, Rozdział 7. Standardy opiniowania psychologicznego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, Rozdział 11. Opiniowanie w sprawach rodzinnych i opiekuńczych.
- Rode, D., Kabzińska, J., Dukała, K., Zalewska-Lunkiewicz K. (2020). *Kliniczna psychologia sądowa*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Rozdziały: 3.3.3. Obszary diagnozowania i diagnozy w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, 7. Kliniczna psychologia sądowa w prawie rodzinnym i cywilnym.

[ĆWICZENIA] Literatura podstawowa:

1. Czerederecka, A. (2016). *Standardy opiniowania psychologicznego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych*. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych.
2. Czerederecka, A. (2020). Opinie w sprawach rodzinnych i opiekuńczych. W: *Wyzwania psychologa jako biegłego w relacji z wymiarem sprawiedliwości* (s. 155-181).

Literatura uzupełniająca:

1. Borkowska, A.R, Cierpiałkowska, L., Grzegorzewska, I. (2020). *Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży*. Wydawnictwo PWN. Część V. SPECJALNE OBSZARY ZAINTERESOWANIA PSYCHOLOGII KLINICZNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY.

**Efekty uczenia się dla przedmiotu
Wykład**

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W03	Absolwent ma pogłębioną i zintegrowaną wiedzę o metodach diagnozy psychologicznej stosowanych w opiniowaniu sądowym, w szczególności w sprawach rodzinno-opiekuńczych oraz o zasadach ich stosowania w praktyce opiniodawczej.	PS_W03

**Efekty uczenia się dla przedmiotu
Ćwiczenia**

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_U01	Absolwent potrafi przeprowadzić diagnozę psychologiczną na potrzeby opiniowania sądowego z wykorzystaniem właściwych metod i narzędzi, uwzględniając kontekst prawny oraz sytuacyjny osoby badanej.	K_U12
PS_U02	Absolwent formułuje opinie psychologiczne w sprawach rodzinno-opiekuńczych zgodnie z obowiązującymi standardami opiniowania oraz zasadami rzetelności metodologicznej.	K_U12
PS_K01	Absolwent jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej psychologa w pracy diagnostycznej i opiniodawczej na potrzeby wymiaru sprawiedliwości, z uwzględnieniem odpowiedzialności społecznej i prawnej tej roli.	K_K01

Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu
100
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu
4
Nazwa przedmiotu kształcenia: Podstawy prawa (prawo karne, cywilne, rodzinne i opiekuńcze)
Forma zajęć:

Wykład

Cele kształcenia

Wykład:

C1 Pogłębienie wiedzy dotyczącej instytucji prawa karnego, cywilnego oraz rodzinnego i opiekuńczego, ze szczególnym uwzględnieniem ich znaczenia w praktyce psychologicznej.

C2 Pogłębienie wiedzy o zasadach funkcjonowania postępowań sądowych oraz o roli biegłego psychologa w procesie dowodowym.

C3 Doskonalenie umiejętności analizy sytuacji prawnych wymagających diagnozy psychologicznej oraz interpretacji znaczenia opinii psychologicznej w postępowaniu sądowym.

C4 Kształtowanie rozumienia odpowiedzialności zawodowej psychologa oraz znaczenia rzetelności i etyki w pracy opiniodawczej na potrzeby wymiaru sprawiedliwości.

Program kształcenia (treści nauczania):
WYKŁAD

T1 System prawa – struktura i funkcjonowanie: pojęcie prawa, jego funkcje regulacyjne i ochronne, źródła prawa oraz ich hierarchia, relacje między gałęziami prawa w kontekście praktyki psychologicznej.

T2 Prawo karne – zasady odpowiedzialności karnej: pojęcie czynu zabronionego, przesłanki odpowiedzialności karnej, rodzaje kar i środków karnych oraz ich znaczenie w ocenie funkcjonowania psychicznego sprawcy.

T3 Postępowanie karne – zasady i uczestnicy: przebieg postępowania karnego, rola sądu, prokuratora, obrońcy, świadka i biegłego psychologa oraz znaczenie opinii psychologicznej w procesie dowodowym.

T4 Prawo cywilne – podmiotowość prawna i odpowiedzialność: zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych, znaczenie stanu psychicznego dla ważności czynności prawnych oraz odpowiedzialności cywilnej.

T5 Postępowanie cywilne – znaczenie opinii biegłego: zasady postępowania cywilnego, rola biegłego psychologa w sprawach wymagających diagnozy funkcjonowania psychicznego oraz ocena opinii przez sąd.

T6 Prawo rodzinne i opiekuńcze – sytuacja prawna dziecka i rodziny: władza rodzicielska, opieka i kuratela, dobro dziecka jako nadrzędna zasada oraz znaczenie diagnozy psychologicznej w sprawach rodzinnych.

T7 Ochrona praw osób małoletnich i osób zależnych: przesłanki i skutki ubezwłasnowolnienia, ochrona prawna osób z zaburzeniami psychicznymi lub niepełnosprawnością oraz rola opinii psychologicznej w procesie decyzyjnym.

T8 Rola psychologa w postępowaniach sądowych: status prawny biegłego psychologa, zakres kompetencji opiniodawczych, znaczenie opinii psychologicznej w podejmowaniu decyzji sądowych oraz odpowiedzialność zawodowa biegłego.

Literatura podstawowa:

1. Gardocki, L. (2023). *Prawo Karne*, wyd. 23, Warszawa: Wydawnictwo: C.H. Beck.

Literatura uzupełniająca:

1. Zientara A. (2019). *Kazusy karne materialne*, Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
2. Błaszczak M., Zientara A. (2020). *Prawo karne. Minirepetytorium*. Warszawa: Wydawnictwo: Wolters Kluwer.

Efekty uczenia się dla przedmiotu
Wykład

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W02	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o regulacjach prawa karnego, cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz o ich znaczeniu dla pracy psychologa sądowego.	K_W12
PS_W06	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o zasadach sporządzania opinii psychologicznych dla potrzeb wymiaru sprawiedliwości oraz o roli psychologa jako biegłego sądowego, rozumiejąc odpowiedzialność zawodową i konsekwencje prawne wydawanych opinii.	K_W12
PS_U07	Absolwent współpracuje z przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości oraz innymi specjalistami w procesie diagnozy i opiniowania, uwzględniając interdyscyplinarny charakter postępowań sądowych.	K_U19
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu		100
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu		4

Nazwa przedmiotu kształcenia: Profilowanie psychologiczne nieznanymi sprawców przestępstw
Forma zajęć:

Wykład
Ćwiczenia

Cele kształcenia
Wykład:

C1 Pogłębienie wiedzy o psychologicznych uwarunkowaniach profilowania sprawców przestępstw oraz współczesnych modelach profilowania.

C2 Pogłębienie wiedzy o metodach profilowania psychologicznego, w szczególności analizie miejsca zdarzenia, śladów behawioralnych oraz wzorców zachowania sprawcy.

C3 Kształtowanie rozumienia możliwości, ograniczeń oraz etycznych uwarunkowań stosowania profilowania psychologicznego w praktyce sądowej.

Ćwiczenia:

C1 Doskonalenie umiejętności analizy materiału kryminalistycznego oraz identyfikowania psychologicznych wskaźników zachowania sprawcy.

C2 Doskonalenie umiejętności formułowania hipotez profilowych oraz integrowania danych w celu opracowania profilu psychologicznego sprawcy.

C3 Doskonalenie zdolności krytycznej oceny wniosków profilowych oraz odpowiedzialnego i etycznego wykorzystania profilowania w praktyce psychologicznej i sądowej.

Program kształcenia (treści nauczania):
WYKŁAD

T1 Wprowadzenie do psychologii sądowej i kryminalistycznej – omówienie obszarów zastosowań psychologii w wymiarze sprawiedliwości, roli psychologa sądowego oraz znaczenia profilowania jako narzędzia pracy operacyjnej i analitycznej wspierającej proces wykrywczy.

T2 Teoretyczne koncepcje profilowania psychologicznego – przedstawienie definicji profilu sprawcy, omówienie modeli profilowania obejmujących analizę danych, klasyfikację, rekonstrukcję przebiegu zdarzenia, motywację oraz charakterystykę sprawcy, a także wskazanie źródeł informacji wykorzystywanych w analizie.

T3 Wiktymologia w profilowaniu – ukazanie znaczenia danych biograficznych, psychologicznych, społecznych, seksualnych i medycznych dotyczących ofiary, analiza ostatniego okresu jej życia oraz omówienie sposobów doboru ofiar przez sprawców przestępstw.

T4 Analiza miejsca i czasu zdarzenia – omówienie znaczenia lokalizacji zdarzenia, rodzajów pozostawionych śladów i narzędzi, charakteru destrukcji oraz sposobów interpretowania czasu zdarzenia w kontekście zachowania sprawcy.

T5. Klasyfikacja zabójstw i analiza zachowań sprawcy – przedstawienie typologii zabójstw, w tym pojedynczych, seryjnych, wielokrotnych, omówienie ryzyka sprawcy i ryzyka ofiary, etapów zdarzenia oraz dynamiki eskalacji przemocy i zachowań seksualnych.

T6 Motywacja sprawców zabójstw – omówienie motywacji wiodących, takich jak ekonomiczna, emocjonalna, seksualna czy urojeniowa, oraz motywacji współwystępujących, takich jak dominacja, lęk, poczucie krzywdy czy zazdrość, z uwzględnieniem tła emocjonalnego i psychopatologii.

T7 Tworzenie charakterystyki sprawcy – przedstawienie sposobu formowania danych demograficznych i osobowościowych sprawcy, w tym cech intelektualnych, emocjonalnych i psychofizycznych, omówienie pojęć sygnatury, personalizacji, trofeum i inscenizacji oraz roli profilu jako dokumentu o charakterze operacyjnym.

ĆWICZENIA

T1 Analiza przypadku – warunki pracy profilerów – praca na aktach fikcyjnego zdarzenia, identyfikacja danych niezbędnych do podjęcia procesu profilowania oraz formułowanie pierwszych hipotez analitycznych.

T2 Analiza wiktymologiczna – studium przypadku – tworzenie szczegółowej charakterystyki ofiary, ocena ryzyka wiktymologicznego oraz interpretacja jej cech i wyborów w kontekście zachowania sprawcy.

T3 Rekonstrukcja miejsca zdarzenia – samodzielne sporządzenie opisu miejsca zdarzenia, analiza pozostawionych śladów, narzędzi oraz sposobu działania sprawcy w oparciu o dostępny materiał.

T4 Klasyfikacja zabójstw i opracowanie typologii – określanie typu zabójstwa w wybranych przypadkach, analiza przebiegu zdarzenia oraz identyfikacja kluczowych etapów działania sprawcy.

T5. Analiza motywacji sprawcy – praca z opisami przypadków, ustalanie motywacji wiodącej i motywacji ubocznej, a także ocena wpływu czynników psychologicznych i sytuacyjnych na działanie sprawcy.

T6 Opracowanie elementów sygnatury i modus operandi – rozróżnianie modus operandi i sygnatury sprawcy, identyfikacja zachowań osobistych oraz określanie ich znaczenia dla tworzenia profilu.

T7 Opracowanie pełnego profilu sprawcy – przygotowanie profilu sprawcy w oparciu o materiał, a następnie

prezentacja i obrona przyjętych założeń analitycznych.

Literatura podstawowa:

WYKŁAD:

1. Cur, Urszula (2021). *Profilowanie psychologiczne nieznanymi sprawców przestępstw. Paradygmat i studium przypadku*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
2. Hołyst, B. (2011). *Wiktymologia*. LexisNexis. Rozdziały: 1. Pojęcie i rodzaje wiktymologii, 3. Czynniki kształtujące potencjał wiktymogenny i podatność wiktyimizacyjną, 4. Operacjonalizacja pojęcia osoby wiktymnej.
3. Stanik, J.M. (2013). *Psychologia sądowa*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Część 2. Socjologiczne i psychologiczne koncepcje przestępczości.

ĆWICZENIA:

1. Więcek-Durańska A. (2023). *Opiniowanie sądowo-psychologiczne*. PWN. Rozdział: Rozdział 22. Profilowanie nieznanymi sprawców przestępstw.
2. Hołyst, B. (2011). *Wiktymologia*. LexisNexis. Rozdziały: Część II (całość), część III 36. Ogólne zagadnienia wiktyimizacji kryminalnej.

Literatura uzupełniająca:

1. Szaszkiewicz, M., Mazurek, M. (2025). *W głowie zabójcy. Pierwszy polski profiler kryminalny na tropie najgłośniejszych zbrodni*. Wydawnictwo Wielka Litera.

Efekty uczenia się dla przedmiotu Wykład

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W01	Absolwent zna w pogłębionym stopniu psychologiczne mechanizmy zachowania człowieka w kontekście norm prawnych, w tym uwarunkowania zachowań przestępczych oraz funkcjonowania ofiar i świadków.	K_W11
PS_W05	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o psychologicznych charakterystykach sprawców przestępstw oraz o mechanizmach ich funkcjonowania, z uwzględnieniem motywacji, wzorców działania i uwarunkowań przestępczości.	K_W11

Efekty uczenia się dla przedmiotu Ćwiczenia

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_U04,	Absolwent analizuje zachowania sprawców przestępstw oraz formułuje hipotezy dotyczące ich cech psychologicznych, motywacji i sposobu działania, uwzględniając wieloczynnikowe uwarunkowania ich funkcjonowania.	K_U17
PS_U05	Absolwent dokonuje analizy przypadku, integruje dane diagnostyczne oraz formułuje wnioski wykorzystywane w procesie sporządzania profilu psychologicznego sprawcy.	K_U18
PS_K02	Absolwent jest gotów do odpowiedzialnego pełnienia roli biegłego psychologa oraz formułowania opinii w oparciu o rzetelną analizę danych diagnostycznych, z uwzględnieniem złożoności sytuacji procesowej i konsekwencji wydawanych opinii.	K_K02

Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu

75

Liczba punktów ECTS dla przedmiotu

3

Nazwa przedmiotu kształcenia: Przesłuchanie biegłego psychologa w praktyce
Forma zajęć:

Warsztaty

Cele kształcenia

C1 Pogłębienie wiedzy dotyczącej psychologicznych mechanizmów pamięci, relacjonowania i czynników wpływających na wiarygodność zeznań.

C2 Pogłębienie wiedzy o roli biegłego psychologa w procesie przesłuchania oraz o standardach metodologicznych i etycznych.

C3 Doskonalenie umiejętności analizy przebiegu przesłuchania oraz oceny jakości i wiarygodności zeznań.

C4 Doskonalenie umiejętności formułowania pytań niesugestywnych oraz sporządzania fragmentów opinii psychologicznej.

C5 Kształtowanie odpowiedzialności zawodowej, rzetelności diagnostycznej i przestrzegania zasad etyki w pracy biegłego psychologa.

Program kształcenia (treści nauczania) – forma warsztatowa

T1 Psychologiczne mechanizmy przesłuchiwanie: analiza wpływu procesów pamięci, spostrzegania i rekonstrukcji zdarzeń na treść i strukturę zeznań w oparciu o przykłady nagrań.

T2 Mechanizmy błędów pamięci i wpływu sugestii: identyfikacja zniekształceń pamięci (np. efekt dezinformacji) oraz analiza wpływu sposobu zadawania pytań na treść relacji świadka.

T3 Stres, emocje i trauma a jakość zeznań: analiza wpływu stresu i traumy na proces przypominania i relacjonowania zdarzeń w oparciu o studium przypadków.

T4 Specyfika przesłuchiwanie dzieci i małoletnich: omówienie standardów przesłuchania dzieci oraz analiza przykładów przesłuchań pod kątem zgodności z obowiązującymi protokołami.

T5 Rola psychologa w przesłuchaniu: analiza zadań biegłego psychologa w trakcie przesłuchania, w tym obserwacji, oceny wiarygodności oraz formułowania opinii.

T6 Standardy etyczne i ochrona osoby przesłuchiwanej: identyfikacja sytuacji ryzyka naruszenia dobrostanu osoby przesłuchiwanej oraz analiza właściwych sposobów postępowania.

T7 Modele przesłuchiwanie dzieci: analiza struktury i zasad stosowania protokołów NICHD, Step-Wise Interview i Cognitive Interview.

T8 Metody oceny wiarygodności zeznań: omówienie kryteriów SVA i CBCA oraz ich zastosowania w praktyce opiniodawczej psychologa.

T9 Analiza nagrań i transkryptów przesłuchań: identyfikacja błędów metodologicznych, sugestii oraz czynników wpływających na wiarygodność zeznań.

T10 Formułowanie pytań niesugestywnych: praktyczne ćwiczenia w konstruowaniu pytań otwartych i neutralnych oraz eliminowaniu pytań sugestywnych.

T11 Symulacje przesłuchań: prowadzenie i analiza symulowanych przesłuchań dzieci, świadków i ofiar z wykorzystaniem standardów psychologicznych.

T12 Analiza błędów w przesłuchaniach: identyfikacja błędów przesłuchującego oraz ich wpływu na jakość materiału dowodowego.

T13 Opracowanie fragmentu opinii psychologicznej: sporządzenie uzasadnionej analizy wiarygodności zeznań w oparciu o dostarczony materiał.

T14 Odpowiedzialność biegłego psychologa: refleksja nad konsekwencjami opinii psychologicznej oraz znaczeniem rzetelności diagnostycznej.

T15 Profesjonalna komunikacja w sytuacji przesłuchania: doskonalenie umiejętności komunikacji z sądem i uczestnikami postępowania oraz przestrzegania zasad etyki zawodowej.

Literatura podstawowa:

1. Gruza, E. (2021). *Psychologia sądowa dla prawników*. Wydawnictwo Wolters Kluwer. Rozdziały: 5. Psychologia a zeznanie świadka, 6.2.1. Przygotowanie do przesłuchania, 6.2. Etapy przesłuchania, 7.1. Przesłuchanie biegłego.
2. Więcek-Durańska A. (2023). *Opiniowanie sądowo-psychologiczne*. PWN. Rozdziały: 12. Czynności z udziałem biegłego psychologa, 12.1. Czynności z udziałem małoletniego, 12.1.1. Czynności z udziałem małoletniego na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, 12.1.1.1. Wysłuchanie małoletniego, 12.1.1.2. Przesłuchanie małoletniego jako świadka na podstawie k.p.c., 12.1.1.3. Wytyczne, jak zorganizować wysłuchanie dziecka w trybie art. 216 i 576 § 2 k.p.c., 12.1.2. Przesłuchanie małoletniego w charakterze świadka w postępowaniu przygotowawczym, 12.1.3. Przesłuchanie pokrzywdzonego małoletniego (art. 185a k.p.k.), 12.1.4. Przesłuchanie małoletniego świadka (art. 185b k.p.k.), 12.1.5. Przesłuchiwanie pokrzywdzonego w sprawach o przestępstwo na tle seksualnym (art. 185c

k.p.k.), 12.2. Sposób przygotowania przesłuchania małoletniego z udziałem biegłego psychologa.
 3. Rode, D., Kabzińska, J., Dukała, K., Zalewska-Łunkiewicz K. (2020). *Kliniczna psychologia sądowa*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Rozdział: 5. Kliniczne wymiary funkcjonowania świadków w procesie składania zeznań.
 4. Wojciechowski, B. W. (2014). Psychologiczna analiza treści zeznań. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Psychologica*, 18, s. 85-109.

Literatura uzupełniająca:

1. Czerederecka, A. (2020). *Wyzwania psychologa jako biegłego w relacji z wymiarem sprawiedliwości*. Instytut Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra Jana Sehna w Krakowie.
 2. Waszyńska, K., Skowroński, D. (2003). Treściowe kryteria trafności zeznania – metoda M. Steller i G. Koehnena. *Dziecko Krzywdzone*, s. 1-8.

Efekty uczenia się dla przedmiotu Wykład

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W06	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o zasadach sporządzania opinii psychologicznych dla potrzeb wymiaru sprawiedliwości oraz o roli psychologa jako biegłego sądowego, rozumiejąc odpowiedzialność zawodową i konsekwencje prawne wydawanych opinii.	K_W17

Efekty uczenia się dla przedmiotu Ćwiczenia

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_U06	Absolwent potrafi komunikować wyniki diagnozy i opinii psychologicznej w sposób profesjonalny, w tym przedstawiać je przed sądem lub innymi instytucjami, z zachowaniem precyzji języka i świadomości konsekwencji prawnych wypowiedzi.	K_U19
PS_K02	Absolwent jest gotów do odpowiedzialnego pełnienia roli biegłego psychologa oraz formułowania opinii w oparciu o rzetelną analizę danych diagnostycznych, z uwzględnieniem złożoności sytuacji procesowej i konsekwencji wydawanych opinii.	K_K02

Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu

75

Liczba punktów ECTS dla przedmiotu

3

Nazwa przedmiotu kształcenia: Psychologiczne podstawy orzekania o niepełnosprawności małoletnich, nieletnich i dorosłych

Forma zajęć:	Wykład Ćwiczenia
---------------------	---------------------

Cele kształcenia

Wykład:

C1 Pogłębienie wiedzy dotyczącej psychologicznych podstaw orzekania o niepełnosprawności, w tym modeli niepełnosprawności, kryteriów funkcjonalnych oraz roli psychologa w procesie opiniowania.

C2 Pogłębienie wiedzy o metodologicznych zasadach diagnozy psychologicznej na potrzeby orzecznictwa, w szczególności integracji danych diagnostycznych oraz formułowania wniosków dotyczących poziomu funkcjonowania i ograniczeń.

C3 Kształtowanie rozumienia odpowiedzialności zawodowej psychologa orzecznika, w tym znaczenia standardów metodologicznych, etycznych i prawnych w procesie opiniowania.

Ćwiczenia

C1 Doskonalenie umiejętności analizy dokumentacji diagnostycznej oraz formułowania uzasadnionych wniosków psychologicznych na potrzeby orzecznictwa o niepełnosprawności.

C2 Doskonalenie umiejętności integrowania danych z różnych źródeł diagnostycznych oraz konstruowania opinii psychologicznej zgodnie ze standardami orzecznictwymi.

C3 Doskonalenie kompetencji w zakresie krytycznej oceny procesu opiniowania oraz odpowiedzialnego i etycznego podejmowania decyzji diagnostycznych.

Program kształcenia (treści nauczania):

Wykład

T1 Modele niepełnosprawności w kontekście orzecznictwa (medyczny, funkcjonalny, biopsychospołeczny) oraz ich konsekwencje dla opiniowania psychologicznego.

T2 Specyfika diagnozy na potrzeby orzekania – różnice między diagnozą kliniczną, edukacyjną i orzeczniczą.

T3 Operacjonalizacja pojęć „ograniczenie funkcjonalne”, „niezdolność do pracy”, „samodzielność” w praktyce psychologicznej.

T4 Kryteria psychologicznej oceny trwałości i zakresu niepełnosprawności.

T5 Integracja danych z wywiadu, testów, obserwacji i dokumentacji medycznej w procesie orzecznictw.

T6 Specyfika opiniowania dzieci vs. osób dorosłych – odmiennosć kryteriów i ryzyko błędów diagnostycznych.

T7 Błędy poznawcze i heurystyki w procesie orzekania oraz strategię ich minimalizowania.

T8 Odpowiedzialność prawna i etyczna psychologa orzecznika.

Ćwiczenia

T1 Analiza rzeczywistych (anonimizowanych) opinii orzecznictw – identyfikacja struktury i argumentacji.

T2 Konstruowanie uzasadnienia diagnostycznego w opinii o niepełnosprawności.

T3 Formułowanie wniosków dotyczących stopnia i zakresu ograniczeń funkcjonalnych.

T4 Ocena spójności między wynikami badań a rekomendacją orzecznictw.

T5 Symulacja pracy zespołu orzekającego – dyskusja nad rozbieżnymi interpretacjami.

T6 Analiza przypadków granicznych i sytuacji niejednoznacznych.

Literatura podstawowa:

WYKŁAD:

1. Kowalik, S. (2007). *Psychologia rehabilitacji*. WaiP. Rozdziały: 2. PSYCHOLOGICZNA CHARAKTERYSTYKA PROBLEMÓW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, 4. PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W REHABILITACJI INSTYTUCJONALNEJ.

2. Otrębski W., Wiącek G., Mariańczyk K. (2017). Diagnoza psychologiczna w procesie rehabilitacji kompleksowej osób z niepełnosprawnością. W: W. J. Paluchowski (red.), *Diagnozowanie – wyzwania i konteksty* (s. 301-321) Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Społecznych UAM.

3. Rode, D., Kabzińska, J., Dukała, K., Zalewska-Łunkiewicz K. (2020). *Kliniczna psychologia sądowa*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Rozdział 7 Kliniczna psychologia sądowa w prawie rodzinnym i cywilnym.

4. Borkowska, A.R., Cierpiałkowska, L., Grzegorzewska, I. (2020). *Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży*. Wydawnictwo PWN. Rozdziały: 6. Podstawy psychologicznej diagnozy klinicznej dzieci i młodzieży w kontekście społecznym, 10. Zaburzenia rozwoju, 22. Zmaganie się dziecka z chorobą, 26. Dziecko w postępowaniu sądowym.

ĆWICZENIA:

1. Kowalik, S. (2018). *Stosowana psychologia rehabilitacji*. Wydawnictwa Naukowe SCHOLAR. Rozdziały: 4 O rehabilitacji osób chorych psychicznie, 5. O rehabilitacji osób niepełnosprawnych umysłowo, 6. O rehabilitacji osób po udarach mózgu i innych uszkodzeniach ośrodkowego układu nerwowego, 7. O rehabilitacji osób przewlekle chorych somatycznie, 8. O rehabilitacji osób z uszkodzeniami narządu ruchu i innymi widocznymi urazami ciała.

2. Czerdecka, A. (2016). *Standardy opiniowania psychologicznego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych*. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych.

3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Literatura uzupełniająca:

1. Ustawy: o rehabilitacji zawodowej i społecznej, o systemie ubezpieczeń społecznych, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, o postępowaniu w sprawach nieletnich.
2. Standardy diagnozy psychologicznej PTP.

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W03	Absolwent ma pogłębioną i zintegrowaną wiedzę o metodach diagnozy psychologicznej stosowanych w opiniowaniu sądowym i orzecznictwie oraz o zasadach ich stosowania w praktyce opiniodawczej.	K_W15
Efekty uczenia się dla przedmiotu Ćwiczenia		
Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_U01	Absolwent potrafi przeprowadzić diagnozę psychologiczną na potrzeby opiniowania sądowego i orzecznictwa z wykorzystaniem właściwych metod i narzędzi, uwzględniając kontekst prawny oraz sytuacyjny osoby badanej.	K_U12
PS_U02	Absolwent formułuje opinie psychologiczne zgodnie z obowiązującymi standardami opiniowania oraz zasadami rzetelności metodologicznej.	K_U12
PS_K01	Absolwent jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej psychologa w pracy diagnostycznej i opiniodawczej, z uwzględnieniem odpowiedzialności społecznej i prawnej tej roli.	K_K01
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu		150
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu		6

Nazwa przedmiotu kształcenia: Wiarygodność zeznań świadków	
Forma zajęć:	Wykład Ćwiczenia
Cele kształcenia WYKŁAD C1 Pogłębienie wiedzy na temat psychologicznych, poznawczych i prawnych uwarunkowań wiarygodności zeznań świadków oraz roli psychologa w procesie opiniowania sądowego. C2 Pogłębienie wiedzy na temat metod oceny wiarygodności zeznań, w szczególności procedury Statement Validity Assessment (SVA) oraz analizy treści zeznań (CBCA), z uwzględnieniem ich założeń teoretycznych, zastosowań i ograniczeń diagnostycznych. C3 Kształtowanie rozumienia metodologicznych i etycznych uwarunkowań opiniowania psychologicznego oraz odpowiedzialności zawodowej psychologa w ocenie wiarygodności zeznań.	
ĆWICZENIA C1 Doskonalenie umiejętności analizy zeznań świadków z uwzględnieniem mechanizmów poznawczych, emocjonalnych i sytuacyjnych wpływających na ich wiarygodność. C2 Doskonalenie umiejętności stosowania metod oceny wiarygodności zeznań, w szczególności CBCA i SVA, oraz integrowania danych diagnostycznych w procesie opiniowania. C3 Doskonalenie kompetencji w zakresie formułowania uzasadnionych wniosków psychologicznych oraz odpowiedzialnego i etycznego wykorzystania wiedzy w praktyce opiniodawczej.	
Program kształcenia WYKŁAD: T1 Wprowadzenie do psychologii zeznań. Rola świadka w procesie dowodowym oraz psychologiczne mechanizmy składania zeznań. T2 Mechanizmy pamięci, percepcji i procesów poznawczych w sytuacjach stresu. Fałszywe wspomnienia i efekt dezinformacji. T3 Czynniki osobowościowe, rozwojowe i sytuacyjne wpływające na wiarygodność zeznań, w tym zeznania dzieci	

i osób szczególnie podatnych na sugestię.

T4 Techniki przesłuchań świadków, w szczególności model przesłuchania kognitywnego, oraz ich wpływ na wiarygodność zeznań.

T5 Metody oceny wiarygodności zeznań: założenia, zastosowanie i ograniczenia metod CBCA, RM, SCAN oraz Statement Validity Assessment (SVA).

T6 Struktura i interpretacja metody SVA, kryteria CBCA oraz znaczenie analizy walidacyjnej.

T7 Rola psychologa sądowego w ocenie wiarygodności zeznań oraz zasady opiniowania psychologicznego w kontekście sądowym.

T8 Etyczne i metodologiczne aspekty opiniowania psychologicznego. Znaczenie rzetelności i odpowiedzialności zawodowej.

ĆWICZENIA:

T1 Analiza przypadków dotyczących wiarygodności zeznań świadków.

T2 Identyfikowanie czynników poznawczych, emocjonalnych i sytuacyjnych wpływających na treść zeznań.

T3 Analiza zeznań dzieci i osób szczególnie wrażliwych z perspektywy psychologicznej.

T4 Zastosowanie technik analizy zeznań w praktyce psychologicznej.

T5 Praktyczne zastosowanie metody CBCA w analizie materiału dowodowego.

T6 Analiza przypadków z wykorzystaniem procedury SVA.

T7 Formułowanie wniosków psychologicznych w oparciu o analizę zeznań.

T8 Krytyczna analiza opinii psychologicznych oraz dyskusja nad ograniczeniami metod oceny wiarygodności.

[WYKŁADY] Literatura podstawowa:

1. Wojciechowski, B.W. (2016). *Analiza i ocena zeznań świadków*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

2. Gruza, E. (2021). *Psychologia sądowa dla prawników*. Wydawnictwo Wolters Kluwer. Rozdziały: 3. Proces formowania się zeznań, 4. Czynniki wpływające na proces kształtowania się zeznań i wyjaśnień, 5. Psychologia a zeznanie świadka, 9. Psychologiczne metody oceny wiarygodności zeznań.

3. Więcek-Durańska A. (2023). *Opiniowanie sądowo-psychologiczne*. PWN. Rozdział: 19. Opiniowanie wiarygodności zeznań świadków.

4. Rode, D., Kabzińska, J., Dukała, K., Zalewska-Łunkiewicz K. (2020). *Kliniczna psychologia sądo-wa*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Rozdział: 5.6. Kliniczna diagnoza szczerości zeznań świadka.

Szpitalak, M., Kasperek, K. (red.) (2014). *Psychologia sądowa - wybrane zagadnienia*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rozdział: Zarys historii psychologii zeznań świadków.

[ĆWICZENIA] Literatura podstawowa:

1. Stanik J.M., Roszkowska A. (red.). (2009). *Psychologia zeznań świadków: w ćwiczeniach*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

2. Waszyńska, K., Skowroński, D. (2003). Treściowe kryteria trafności zeznania – metoda M. Stellera i G. Koehnena. *Dziecko Krzywdzone*, s. 1-8.

3. Rode, D., Kabzińska, J., Dukała, K., Zalewska-Łunkiewicz K. (2020). *Kliniczna psychologia sądo-wa*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Rozdział: 5.6.1. Ocena prawdziwości zeznań (SVA).

4. Gruza, E. (2021). *Psychologia sądowa dla prawników*. Wydawnictwo Wolters Kluwer. Rozdziały: 10. Kontrowersyjne metody oceny zeznań i wyjaśnień, 11. Kryteria wiarygodności zeznań.

5. Szpitalak, M., Kasperek, K. (red.) (2014). *Psychologia sądowa - wybrane zagadnienia*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rozdziały: Świadek może nie pamiętać. Wymuszona konfabulacja jako zagrożenie dla trafności zeznań Przesłuchanie poznawcze oraz Samodzielnie Wykonywane Przesłuchanie (Self-Administred Interview) jako metoda wspomagania procesu przypominania informacji u świadka, Model wielozmiennowej analizy zeznań świadków dorosłych (MASAM) i charakterystyka treściowa zeznań świadomie fałszowanych, Specyfika funkcjonowania pamięci osób starszych w kontekście przesłuchania, Świadek niepełnosprawny intelektualnie.

Literatura uzupełniająca:

1. Wojciechowski, B. (2012). Psychologiczna analiza treści zeznań świadków i ocena ich wiarygodności. *Palestra* 1-2.

2. Wojciechowski, B. W. (2014). Psychologiczna analiza treści zeznań. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Psychologica*, 18, s. 85-109.

3. Ciosek, M. (2000). *Psychologia sądowa i penitencjarna*. Warszawa: Wydawnictwo PWN. Rozdział: 5. Psychologia zeznań.

Efekty uczenia się dla przedmiotu Wykład

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu
---------------------------	-------------------------	------------------------------

		kierunkowego
PS_W04	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o psychologicznych mechanizmach składania zeznań oraz o czynnikach wpływających na pamięć, percepcję i relacjonowanie zdarzeń przez świadków i ofiary.	K_W13
Efekty uczenia się dla przedmiotu Ćwiczenia		
Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_U03	Absolwent potrafi oceniać wiarygodność zeznań świadków, w tym osób małoletnich, z uwzględnieniem psychologicznych uwarunkowań relacji oraz złożonych mechanizmów pamięci i podatności na sugestię.	K_U17
PS_K02	Absolwent jest gotów do odpowiedzialnego pełnienia roli biegłego psychologa oraz formułowania opinii w oparciu o rzetelną analizę danych diagnostycznych, z uwzględnieniem złożoności sytuacji procesowej i konsekwencji wydawanych opinii.	K_K02
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu		100
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu		4

Nazwa przedmiotu kształcenia: Wpływ grupy na jednostkę i przestępczość zorganizowaną
Forma zajęć:

Wykład

Cele kształcenia
Wykład:

C1 Pogłębienie wiedzy o psychologicznych mechanizmach wpływu grupy na funkcjonowanie jednostki, w szczególności procesach wpływu społecznego i identyfikacji grupowej.

C2 Pogłębienie wiedzy o psychologicznych i społecznych uwarunkowaniach funkcjonowania grup przestępczych, w tym ich strukturze, normach oraz mechanizmach podtrzymujących zaangażowanie jednostki w działalność przestępczą.

C3 Kształtowanie rozumienia znaczenia wiedzy psychologicznej w analizie przestępczości zorganizowanej oraz jej wykorzystania w praktyce psychologicznej, profilaktycznej i resocjalizacyjnej.

Program kształcenia (treści nauczania):
WYKŁAD

T1 Funkcjonowanie grup społecznych – cele, normy, role oraz znaczenie grupy dla jednostki.

T2 Mechanizmy wpływu grupy na jednostkę – konformizm, deindywidualizacja, tożsamość grupowa.

T3 Grupy dewiacyjne i destrukcyjne oraz mechanizmy powstawania zachowań przestępczych w grupie.

T4 Pojęcie i kryteria przestępczości zorganizowanej oraz jej ujęcie psychologiczne i prawne.

T5 Struktura, normy, subkultura oraz proces rekrutacji i funkcjonowania grup przestępczych.

T6 Psychologiczne mechanizmy funkcjonowania jednostki w grupie przestępczej oraz motywacje członków.

T7 Formy działalności przestępczości zorganizowanej oraz strategie przeciwdziałania temu zjawisku

Literatura podstawowa:

1. Mądrzejowski, W. (2008). *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne. Rozdziały: 1. Pojęcie przestępczości zorganizowanej. Kształtowanie się zorganizowanych struktur przestępczych w Polsce i na świecie, 2. Współczesne zagrożenia przestępczością zorganizowaną.
2. Krajniak, O. (2011). *Zorganizowane grupy przestępcze. Studium kryminalistyczne*. Wolters Kluwer. Rozdziały: 1.1. Pojęcie zorganizowania przestępczego, 1.2. Charakterystyka zorganizowania przestępczego, 1.2.1. Aspekty (rodzaje) zorganizowania przestępczego, 1.3. Możliwe odniesienia cechy zorganizowania przestępczego, 2.1. Socjologiczny aspekt zorganizowanych grup przestępczych, 2.2. Kryminologiczny aspekt zorganizowanych grup przestępczych, 2.3. Kryminalistyczny aspekt zorganizowanych grup przestępczych,

2.5.4. Aspekt psychologiczny.

3. Szaszkiewicz, M. (1997). *Tajemnice grypsarki*. Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych.

Literatura uzupełniająca:

1. Pływaczewski, E. W. (2011). *Przestępczość zorganizowana*. Wydawnictwo C.H. Beck.
2. Łabuz, P., Malinowska, I., Michalski, M. (Red.). (2022). *Przestępczość zorganizowana*. Difin.
3. Dajnowicz-Piesiecka, D., Jurgielewicz-Delegacz, E., & Pływaczewski, E. W. (Red.). (2020). *Przestępczość XXI wieku. Szanse i wyzwania dla kryminologii*. Wolters Kluwer Polska.

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W01	Absolwent zna w pogłębionym stopniu psychologiczne mechanizmy zachowania człowieka w kontekście norm prawnych, w tym uwarunkowania zachowań przestępczych oraz funkcjonowania ofiar i świadków.	K_W11
PS_W05,	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o psychologicznych charakterystykach sprawców przestępstw, w tym o mechanizmach funkcjonowania sprawców w grupach przestępczych oraz o uwarunkowaniach ich funkcjonowania w środowisku przestępczym.	K_W11
PS_U04	Absolwent analizuje zachowania sprawców przestępstw oraz formułuje hipotezy dotyczące ich cech psychologicznych, motywacji i sposobu działania, uwzględniając wieloczynnikowe uwarunkowania ich funkcjonowania.	K_U17
PS_K02	Absolwent jest gotów do odpowiedzialnego pełnienia roli biegłego psychologa oraz formułowania opinii w oparciu o rzetelną analizę danych diagnostycznych, z uwzględnieniem złożoności sytuacji procesowej i konsekwencji wydawanych opinii.	K_K02
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu		75
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu		3

Nazwa przedmiotu kształcenia: Wsparcie psychologiczne dziecka jako ofiary przestępstw

Forma zajęć:	Warsztaty
Cele kształcenia C1 Doskonalenie umiejętności rozpoznawania zjawiska przemocy wobec dzieci, analizy mechanizmów wiktymizacji oraz identyfikowania psychologicznych konsekwencji przemocy, a także stosowania zasad udzielania wsparcia dziecku – ofierze przestępstwa w sytuacjach praktycznych. C2 Rozwijanie umiejętności analizy sytuacji dziecka doświadczającego przemocy, interpretacji wyników diagnozy psychologicznej oraz doboru adekwatnych form pomocy psychologicznej w oparciu o studia przypadków i ćwiczenia praktyczne. C3 Kształtowanie odpowiedzialności zawodowej oraz gotowości do stosowania zasad etyki w praktyce psychologicznej, w szczególności w pracy z dzieckiem – ofiarą przestępstwa, z uwzględnieniem standardów postępowania psychologa sądowego.	
Program kształcenia (treści nauczania) WARSZTATY T1 Epidemiologia przemocy wobec dzieci i analiza danych statystycznych Skala i dynamika zjawiska przemocy wobec dzieci w Polsce i na świecie. Analiza badań empirycznych oraz danych statystycznych, w tym procedury „Niebieskie Karty”. Przemoc wobec dzieci jako problem społeczny,	

psychologiczny i prawny.

T2 Modele wyjaśniające przemoc wobec dzieci

Psychologiczne, socjologiczne i psychiatryczne modele przemocy w rodzinie, w tym koncepcja R. Gellesa, teoria napięcia oraz teoria wymiany społecznej. Mechanizmy powstawania przemocy oraz czynniki ryzyka jej występowania.

T3 Uwarunkowania przemocy i proces patologizacji rodziny

Biologiczne, psychologiczne, społeczne i środowiskowe uwarunkowania przemocy wobec dzieci. Znaczenie relacji przywiązania, doświadczeń wczesnodziecięcych oraz czynników rodzinnych i środowiskowych w rozwoju przemocy.

T4 Formy przemocy wobec dziecka i ich charakterystyka

Przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna oraz zaniedbanie – kryteria rozpoznawania, mechanizmy i konsekwencje. Specyfika przemocy w rodzinie oraz jej znaczenie w kontekście diagnozy psychologicznej i postępowania sądowego.

T5 Psychologiczne konsekwencje przemocy wobec dziecka

Krótkoterminowe i długoterminowe skutki przemocy, w tym syndrom dziecka maltretowanego, wyuczona bezradność, zaburzenia emocjonalne oraz zespół stresu pourazowego (PTSD). Wpływ przemocy na rozwój emocjonalny, poznawczy i społeczny dziecka.

T6 Proces wiktylizacji dziecka

Mechanizmy wiktylizacji pierwotnej i wtórnej oraz ich znaczenie w funkcjonowaniu dziecka. Psychologiczne reakcje ofiary przemocy oraz wpływ reakcji środowiska i instytucji na proces adaptacji dziecka.

T7 Diagnoza psychologiczna dziecka – ofiary przemocy

Zasady prowadzenia diagnozy psychologicznej dziecka, struktura wywiadu diagnostycznego oraz identyfikacja objawów przemocy. Rola psychologa w procesie opiniowania sądowego oraz znaczenie diagnozy dla ochrony dobra dziecka.

T8 Formy wsparcia dziecka – ofiary przestępstwa

Psychologiczne formy pomocy, w tym poradnictwo, interwencja kryzysowa i terapia psychologiczna. Rola psychologa w systemie wsparcia dziecka oraz współpraca z instytucjami wymiaru sprawiedliwości i systemu pomocy społecznej.

Literatura podstawowa:

1. Rode, D., Kabzińska, J., Dukąła, K., Zalewska-Łunkiewicz K. (2020). *Kliniczna psychologia sądowa*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Rozdział: 8.3. Pomoc psychologiczna ofiarom przestępstw.
2. Borkowska, A.R., Cierpiałkowska, L., Grzegorzewska, I. (2020). *Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży*. Wydawnictwo PWN. Rozdziały: 29. Specyfika pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci, młodzieży i rodzin, 35. Terapia dzieci po urazach psychicznych.

Literatura uzupełniająca:

1. Stradomska, M., Mańkowska, E., Pudełko, K., Krawętkowski, Ł., Struzikowska-Marynicz, U., Dróżka, W. (2024). *Praca z ofiarami i sprawcami przemocy - Kluczowe interwencje i pomoc terapeutyczna*. Forum Media Polska.
2. Kulesza, C. (2024). *Prawa dziecka pokrzywdzonego przestępstwem w polskim systemie wymiaru sprawiedliwości w świetle standardów europejskich*. Wolters Kluwer Polska. Rozdział: 8 Prawa, ochrona i wsparcie dzieci pokrzywdzonych przestępstwem poza procesem karnym.

Efekty uczenia się dla przedmiotu Wykład

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W01	Absolwent zna w pogłębionym stopniu psychologiczne mechanizmy zachowania człowieka w kontekście norm prawnych, w tym uwarunkowania zachowań przestępczych oraz funkcjonowania ofiar i świadków.	K_W11
PS_U08,	Absolwent potrafi stosować wiedzę psychologiczną w działaniach wspierających ofiary przestępstw oraz w oddziaływaniach pomocowych, z uwzględnieniem złożonych potrzeb psychologicznych i społecznych dziecka jako uczestnika postępowania.	K_U18

PS_K03	Absolwent jest gotów do współpracy z instytucjami wymiaru sprawiedliwości oraz innymi specjalistami w procesie udzielania wsparcia psychologicznego dziecku jako ofierze przestępstwa.	K_K10
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu		75
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu		3

Nazwa przedmiotu kształcenia: Zaburzenia osobowości i preferencji seksualnych sprawców przestępstw	
Forma zajęć:	Wykład Ćwiczenia
Cele kształcenia Wykład: C1 Pogłębienie wiedzy dotyczącej zaburzeń osobowości i zaburzeń preferencji seksualnych w ujęciu klinicznym i sądowym. C2 Pogłębienie wiedzy o mechanizmach rozwoju zaburzeń osobowości i preferencji seksualnych oraz ich związku z zachowaniami przestępczymi. C3 Kształtowanie rozumienia mechanizmów funkcjonowania psychicznego sprawców przestępstw seksualnych.	
Ćwiczenia: C1 Doskonalenie umiejętności analizy przypadków klinicznych osób z zaburzeniami osobowości i preferencji seksualnych. C2 Doskonalenie umiejętności konceptualizacji przypadku i formułowania wniosków diagnostycznych. C3 Doskonalenie kompetencji w zakresie krytycznej analizy przypadków oraz odpowiedzialnego i etycznego podejmowania decyzji diagnostycznych.	
Program kształcenia (treści nauczania): Wykłady: 1. Rozumienie zaburzeń osobowości w psychologii i medycynie. - Pojęcie osobowości i jej rozwoju w ciągu życia - Osobowość normalna i zaburzona w klasyfikacjach medycznych i psychologicznych - Związki między psychopatologią a psychologią osobowości - Klasyfikacje medyczne ICD i DSM 2. Paradygmaty wyjaśniające kształtowanie się zaburzeń osobowości: - paradygmat poznawczo-behawioralny, - teoria relacji z obiektem, - modele integracyjne 3. Omówienie poszczególnych kategorii zaburzeń osobowości - Wiązka A: Schizoidalne, schizotypowe i paranoiczne zaburzenia osobowości - Wiązka B: Antyspołeczne, narcystyczne, histrioniczne i borderline zaburzenia osobowości - Wiązka C: unikające, zależne, obsesyjno-kompulsyjne zaburzenia osobowości 2. Zaburzenia seksualne a zaburzenia osobowości - Seksualność i zaburzenia seksualne człowieka - współwystępowanie zaburzeń osobowości, preferencji seksualnych a przestępstwa seksualne 3. Przestępstwa seksualne w ujęciu prawnym i psychologicznym - kodeksowe ujęcie przestępstw seksualnych - psychologiczne ujęcie przestępczości seksualnej Ćwiczenia: 1. Praktyczne wykorzystanie wiedzy o zaburzeniach osobowości w kontekście omawianych opisów klinicznych - omówienie przykładowych opinii psychologicznych dotyczących pacjentów z zaburzeniami osobowości i dyskusja nad treściami omawianymi w trakcie wykładu - powiązanie przedstawianych opisów przypadków pacjentów z kryteriami diagnostycznymi oraz metodami diagnostycznymi - analiza problemów funkcjonowania seksualnego pacjentów z zaburzeniami osobowości z funkcjonowaniem z obszarze interpersonalnym w tym tworzonymi relacjami seksualnymi analiza przedstawianych przypadków w kontekście teorii wyjaśniających	

2. Praktyczne wykorzystanie wiedzy o zaburzeniach funkcjonowania seksualnego w kontekście omawianych opisów klinicznych

- omówienie przykładowych opinii psychologicznych dotyczących pacjentów z zaburzeniami preferencji seksualnych i dyskusja nad treściami omawianymi w trakcie wykładu
- powiązanie przedstawianych opisów przypadków pacjentów z kryteriami diagnostycznymi oraz metodami diagnostycznymi, w tym analizą kryteriów zaburzeń preferencji
- analiza problemów funkcjonowania seksualnego pacjentów, w tym kontekście kształtowania się wzorców seksualności
- analiza przedstawianych przypadków w kontekście teorii wyjaśniających i opisujących naruszenie norm prawnych

Literatura podstawowa

1. Cierpiałkowska, L., Soroko, E. (2014). *Zaburzenia osobowości*. Poznań, Wydawnictwo Naukowe Poznań
2. Depko, A., Krasowska, A. (2021). *Seksuologia*, T.1, Warszawa, PWN
3. Pastwa-Wojciechowska, B. (2013). *Psychopaci: Sprawcy przestępstw seksualnych*. Harmonia Universalis.

Literatura uzupełniająca:

1. Bancroft, J. (2012). Przestępstwa seksualne. W: *Seksualność człowieka* (R. 16; s.484 -533). Wrocław, Elsevier Urban & Partner
2. Rawińska, M. (2024). *Zaburzenia seksualne a terapia poznawczo-behawioralna*. Rozdział dotyczący: Terapia schematów jako poznawczo-behawioralna praca z zaburzeniami osobowości a dysfunkcje seksualne. Warszawa, PWN
3. Cierpiałkowska, L., Turbaczewska-Brakoniecka, I., Groth, J. (2017). *Seksualność i problemy seksualne z perspektywy psychodynamicznej*. Rozdział 16 Podejście psychodynamiczne w praktyce sądowo-penitencjarnej. Warszawa, PWN
4. Pastwa-Wojciechowska, B. (2004). *Naruszanie norm prawnych w psychopatii: Analiza kryminologiczno-psychologiczna*. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.

Efekty uczenia się dla przedmiotu Wykład

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_W03	Absolwent ma pogłębioną wiedzę o zaburzeniach osobowości i zaburzeniach preferencji seksualnych oraz o ich znaczeniu w kontekście przestępczości seksualnej.	K_W15

Efekty uczenia się dla przedmiotu Ćwiczenia

Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się	Odniesienie efektu do efektu kierunkowego
PS_U04	Absolwent analizuje przypadki osób z zaburzeniami osobowości i preferencji seksualnych oraz formułuje hipotezy dotyczące mechanizmów ich funkcjonowania psychicznego i znaczenia tych mechanizmów dla zachowań naruszających normy prawne.	K_U17
PS_K01	Absolwent jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej psychologa w pracy diagnostycznej i opiniotwórczej na potrzeby wymiaru sprawiedliwości, z uwzględnieniem odpowiedzialności społecznej i prawnej tej roli.	K_K01

Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu	75
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu	3